

Středověký hrad Starý Světlov

Podhradí u Luhačovic, okr. Zlín, Zlínský kraj

Vrcholný středověk (polovina 14. století, pustý 1517)

 1,2 km

Navigační bod: N 49°9'4.80",
E 17°45'38.40".

↑ Pohled na hradní palác. Foto R. Vrla 2013

Přístup: Pěšky z obce Malenisko od kostela Panny Marie Sněžné po zelené turistické značce, která je zároveň trasou naučné stezky *Pod Starým Světlovem*, dlouhou asi 1,2 km. Delší trasa z obce Pozlovice od kostela sv. Martina vede zhruba 3 km po modré turistické značce, která je zároveň trasou stejné naučné stezky. Naučná stezka je součástí Ekoparku *Podhradí – Starý Světlov*.

Význam: Rozsáhlá zřícenina středověkého hradu s doposud patrnými výraznými terénními úpravami a pozůstatky zdí patří k nejrozsáhlejším lokalitám svého typu na Moravě. V 15. století byla důležitým vojenským a strategickým centrem jihovýchodní Moravy.

Historie: V písemných zprávách se *hrad objevuje poprvé v roce 1360, kdy patřil Albertovi ze Šternberka ze zlínské větve rodu. V roce 1412 ho převzal Jaroslav, sídlící na Veselí nad Moravou. V roce 1423 byl Světlov v držení krále Zikmunda, který

jej postoupil své manželce Barboře Celské. Moravští stavové v roce 1449 hrad vykupují od Pankráče ze Sv. Mikuláše (původně purkrabího Barbory Celské, který se po skončení husitských válek dal na loupeživou činnost) a předali ho několika novým majitelům. O světlovský hrad záhy propukly majetkové spory, kterých využil Matouš ze Šternberka a hradu se zmocnil. V období česko-uherských válek byl hrad poškozen, ale zůstal nadále obydlen. Noví držitelé světlovského panství – páni z Landštejna – začali okolo roku 1480 budovat nové sídlo nad Bojkovicemi. Nový hrad dostal název po svém předchůdci s přídomkem – Nový (Nový Světlov). V roce 1517 se hrad uvádí jako pustý.

Popis: Pozůstatky hradu Starý Světlov jsou situovány na jižním skalnatém výběžku vrcholového hřebene Vizovických vrchů nedaleko vrcholové kóty Brda v nadmořské výšce 600 m n. m. Vlastní jádro hradu se rozkládá na ploše ve tvaru nepravidelného oválu o průměru přibližně 45 až 50 m.

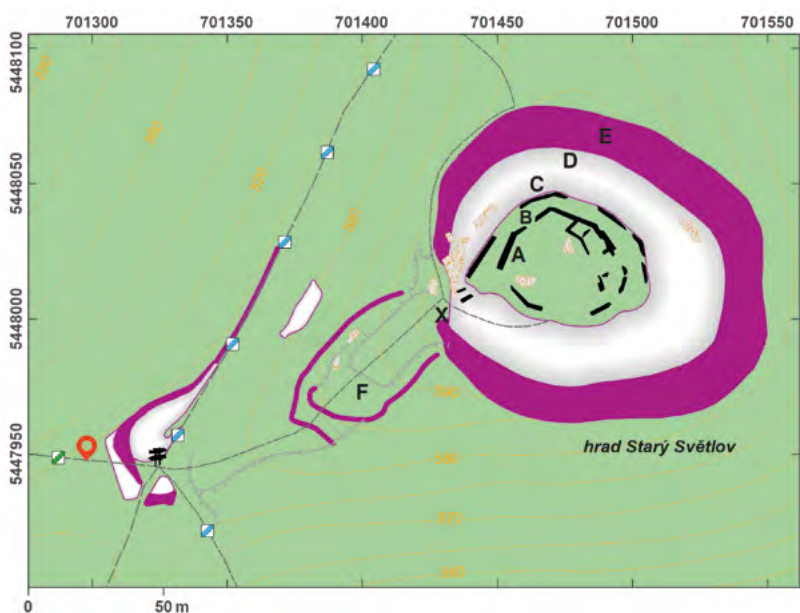
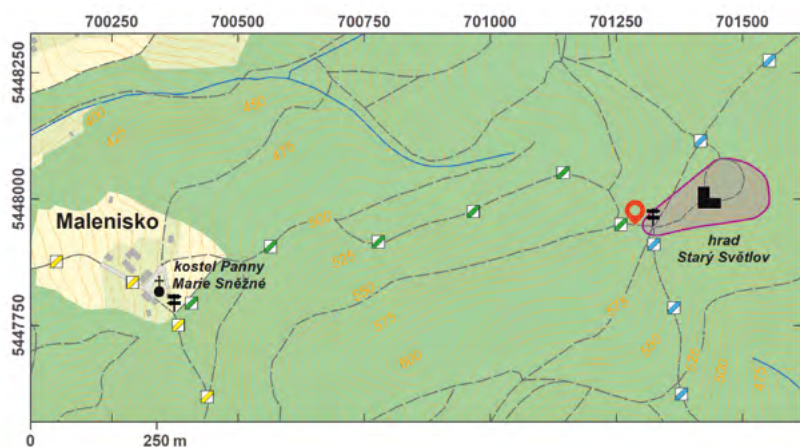
Zdivo obvodové hradby, která původně obepínala celou plochu vlastního hradu, je částečně patrné na severozápadní a jižní straně (A). Ze západní, severní a také východní strany je hradní jádro obklopeno *parkánem, jehož šířka se pohybuje kolem 5 m (B). Parkán je uzavřen ve fragmentech dochovanou parkánovou hradbou o šířce 1,5 m (C). Ve východní části parkánu je patrné rozšíření jeho prostoru a v těchto místech můžeme hledat původní vstup do vnitřního hradu (X). Tento předpoklad také nepřímo potvrzuje nález jednoduše okoseného ostění *portálu.

Vlastní hrad je ze všech stran obehnan příkopem o šířce kolem 15 m (D) a dosud hlubokým téměř 5 m, před kterým je před-

sunutý mohutný *val (E), jenž v severní a východní části dosahuje dodnes ještě výšky přes 5 m. *Archeologickým výzkumem byly částečně odkryty pozůstatky pravděpodobně čtyřprostorového hradního paláce.

Západním směrem od hradního jádra bylo na táhlém hřebeni skalnatého výchozu situováno *předhradí (F) o délce 60 m a šířce 25 m, opevněné na západní straně zdvojeným valem. Archeologickým výzkumem byla na ploše předhradí prokázána existence dřevěných staveb se stěnami omazanými hlínou, pravděpodobně hospodářského charakteru.

Z typologického hlediska patří hrad k hradsplášťovou zdi (německy Mantelmauer-

↑ Vnitřní kout obvodové hradby jádra, pohled od jihu. Foto R. Vřla 2013

↑ Okružní příkop a val kolem jádra hradu, severní část, pohled od východu. Foto R. Vřla 2013

burg), tedy typu, kdy hlavním obranným prvkem byla soustava obvodových hradeb. Tento typ se na Moravě a ve Slezsku objevuje častěji až teprve od 14. století a hrad Starý Světlav patří svou rozlohou k největším lokalitám tohoto typu na Moravě (nejbližší lokalitou obdobného typu je hrad v Malenovicích, zbudovaný ve druhé polovině 14. století).

Sondážní archeologický výzkum v roce 1983 byl proveden Archeologickým ústavem AV ČR v Brně ve spolupráci s archeologickým oddělením Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, kde jsou také uloženy archeologické nálezy.

Od roku 2013 probíhají v areálu stavební práce, jejichž cílem je konzervace a sanace ohrožených pozůstatků zděných konstrukcí. [rs]

↑ Brána na jihozápadní straně jádra hradu v době oprav. Pohled od jihovýchodu. Foto R. Vrla 2013

Literatura: Kohoutek 1995, 2003; Plaček 1996, 2001; Vrla 2013.

Okolí:

(1) Provodov na Moravě (ZL), zřícenina hradu Rýsov: N 49°09'08.95", E 17°44'03.84" (2 km).

(2) Horní Lhota u Luhačovic (ZL), zřícenina hradu Engelsberk (Sehradice, Tetov): N 49°09'47.87", E 17°47'52.48" (4 km).